

Opvs Theologicvm

In Tres Tomos Distribvtvm, In quo praecipua totius Theologiae capita accurate pertractantur ... Adiecto ad finem Tertij Tomi Indice rerum notabilium

Qui totam primam partem D. Thomæ, ac multa alia continet, quorum Indicem sequens pagina dabit

Mauro, Silvestro

Romae, 1687

Q. 209. Vtrum homines impugnentur à dæmonibus, qui cum superantur, designant impugnare: & vtrum tentare sit proprium Diaboli, à cuius tentationibus procedant omnia peccata.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84111](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84111)

Respondet Sanctus Thomas in resp. ad 1. quod eo loco literaliter Angeli pacis vocantur nuncij missi ab Ezechia ad obtinendam pacem à Rege Assyriorum, qui fleuerunt propter verba, quæ Isa. 37. narratur protulisse Rapsaces. Secundo dicit allegoricè Angelos pacis vocari Apostolos, & Prædicatores, qui amarè flect propter peccata hominum. Tercio dicit, quod si anagogicè applicentur Angelis, intelligenda sunt metaphorice, ad significandum, quod Angeli volunt in vniuersali hominum salutem. Passiones enim humane Deo, & Angelis metaphorice in Scripturis tribui solent.

6. Quæritur tertio, in quo sensu Origenes homil. 11. in Num. ad illa verba cap. 13. *Quidquid offertur primitiarum, dicat: Trabuntur Angeli in iudicium, vtrum ex eorum negligentia, an hominum ignauia lapsi sint.*

Respondet Sanctus Thomas ad 4. quod Angeli ducuntur in iudicium pro peccatis hominum, non quasi rei, sed quasi testes ad conuincendos homines de eorum ignauia.

7. Quæritur quarto, vtrum inter beatos Angelos possit esse pugna, & discordia?

Respondet Sanctus Thomas hanc quæstionem ortam esse occasione verborum, quibus Danielis 10. dicitur ex persona Gabrielis, *Princeps Regni Persarum restitit mihi viginti, & uno diebus.* Quæritur, vtrum Princeps iste, qui restitit Gabrieli, fuerit Angelus bonus, vel malus? Hieronymus in Comm. Danielis explicans illa verba, insinuat fuisse Angelum malum, idque clarius docet in cap. 29. Ezechielis in principio, ac Hieronymum sequuntur Cassianus collat. 8. cap. 12. & sequentibus, Rupertus lib. 9. de Victoria Verbi, cap. 4. & sequentibus. Iuxta hanc expositionem cessat fundamentum dubitationis. At Dionysius cap. 9. de Cœlesti Hierarchia, Gregor. lib. 17. Moral. cap. 8. & Theodoretus in Daniele, ibique Lyranus, & alij magis communiter existimant Principem illum, qui Gabrieli restitit, fuisse Angelum bonum. Supposita hac sententia, oritur dubium propositum.

8. Dicendum cum S. Thoma, quod inter Angelos bonos non potest dari discordia voluntatum absolutè, & simpliciter. Ratio est, quia omnes Angeli boni volunt diuinam voluntatem impleri, ac proinde sunt absolutè concordēs, ideoque Iob. 25. de Deo dicitur: *Qui facit concordiam in sublimibus.* Potest tamen esse quadam contrarietas, & discordia petitionum, in quantum dum ignorant, quid Deus velit, possunt contraria petere. Angelus ergo, qui præsidebat Regno Persarum, petebat à Deo, vt populus Iudæorum remaneret in Regno Persarum propter vtilitatem spiritualem gentium, quæ in eo regno habitabant. At Angelus Gabriel petebat à Deo, vt exaudirentur preces Danielis postulantis liberationem populi Iudaici, & reditum in terram promissionis, propter spiritualem vtilitatem Iudæorum.

QVÆSTIO CCIX.

Vtrum homines impugnentur à demonibus, qui cum superantur, desinant impugnare: & vtrum tentare sit proprium Diaboli, à cuius tentationibus procedant omnia peccata?

S. Tho. quæst. 114. artic. 1. 2. 3. 5.

1. Quæritur primò, an demones suis tentationibus homines impugnent, & ad peccandum impellant?

Respondeo affirmatiuè. Conclusio est de fide. Constat enim ex Gen. 3. primos parentes à Diabolo inductos fuisse ad peccandum. Io. 13. dicitur: *Cum Diabolus misisset in cor Iudæ, vt traderet eum,* hoc est Christum. Ad Ephes. 6. *Non est nobis colluctatio aduersus carnem, & sanguinem, sed aduersus Principes, & Potestates &c.* 1. Petri 5. *Aduersarius vester Diabolus, tanquam leo rugiens circuit quærens, quem deuoret.* Idem docent communiter Patres. Ignatius Epist. 9. ad Smyrneneses loquens de Diabolo dicit: *Qui Adam Deo fecit auersari per feminam, Abel per Caim occidit, qui Iob oppugnavit, qui plebem Iudaicam concitauit aduersus Dominum, qui nunc vim, & efficaciam exerit in filios inobedientie.* Irenæus lib. 6. cap. 23. & 24. dicit. *Diabolus nunquam quietus est, nec gentes vult in tranquillo agere: tantum potest seducere, & traducere mentes hominum ad transgressionem mandatorum.* Chrysostom. Homil. 31. in Genesim. *Mala bestia est Diabolus, & multiplices machinationes sinit.* Damasc. lib. 2. de fide, cap. 4. loquens de demonibus, dicit: *nullum vitium, nullum impiorum affectuum genus est, quod ab illo excogitatum non sit.* Tertullianus in Apologetico cap. 22. dicit: *Operatio demonum est hominum euersio.*

2. Quæritur secundo, quare, & ex quo motiuo Diabolus demones tentet?

Respondeo Irenæum lib. 5. cap. 23. & 24. duas assignare rationes ex parte demonis. Prima est, quia inuidit homini, ideoque profectum, & salutem hominum impedire nititur. Secunda est, vt gloriam Regis sibi vindicet apud ignorantes. Vtramque rationem assignat Sanctus Thomas hoc art. 1. quæst. 114. dicens. *Impugnatio quidem ipsa ex demonum malicia procedit, qui propter inuidiam profectum hominum impedire nituntur, & propter superbiam diuine potestatis similitudinem sibi usurpant, deputando sibi ministros determinatos ad hominum impugnationem, sicut & Angeli Deo ministrant in determinatis officiis ad hominum salutem.* Hæc autem præcipuè conueniunt Lucifero, seu Diabolo demonum principi. Eisdem rationes, & præterea odium Dei afferunt alij Patres, quos citat Suarez lib. 8. de Angelis, cap. 18. num. 6.

3. Quæ-

614 De dæmonibus impugnantibus homines.

3. Quæritur tertio, vtrum, & quare dæmones acceperint à Deo potestatem tentandi?

Respondeo proculdubio potestatem tentandi dæmones à Deo accepisse. Vt enim dicitur ad Rom. 13. *non est potestas, nisi à Deo.* Augustinus etiam in Psalmum 10. propè finem dicit: *Diabolus nulli nocet, nisi acceperit potestatem à Deo; & in Psalm. 61. versu ultimo: Diabolo potestas quadam est. Plerumque tamen vult nocere, sed non potest, quia potestas ista sub potestate est. Nam si tantum posset nocere Diabolus, quantum vult, non aliquis iustorum remaneret. Damasc. lib. 2. cap. 4. de dæmonibus dicit: Nullam aduersus quemquam vim, & potestatem habent, nisi ea ipsis Dei consilio, & dispensatione concedatur. Si verò quærat, quare Deus det dæmonibus potestatem tentandi, dicendum, quod si loquamur de potestate physica exercendi illas actiones, quibus homines tentant, mouendo phantasmata, proponendo obiecta sensibilia, apparendo hominibus, Deus vt auctor naturæ dat talem potestatem, quia naturalis est dæmonibus, sicut igni dat potentiam combustitiam, quia naturalis est igni. Si loquamur de potestate quasi morali, & quæramus, quare Deus permittat dæmonem homines tentare, & ad peccandum inducere, dicendum, quod hoc permittit propter multa bona, quæ videt se elicitorum ex impugnationibus, & tentationibus dæmonum, sicut ex proportionali ratione permittit peccata hominum. Vt ergo docet Sanctus Thomas hoc art. 1. impugnatio ipsa, qua dæmones homines impugnat, ex dæmonum malitia procedit: *Ordo impugnationis ipsius est à Deo, qui ordinate nouit malis viti, ad bona ea ordinando. Sed ex parte Angelorum tam ipsa custodia, quam ordo custodie reducitur ad Deum, tanquam ad primum autorem.**

4. Quæritur quarto, vtrum Deus aliquando mittat dæmones ad impugnandos homines?

Respondet Sanctus Thomas in resp. ad 1. quod cum dæmones impugnant, instigando ad peccatum, nunquam mittuntur à Deo, qui tamen iusto suo iudicio aliquando hoc dæmonibus permittit. Cum autem impugnant, puniendo, & inferendo mala poenæ, aliquando mittuntur à Deo, sicut 8. Regum cap. ultimo: *Missus est à Deo spiritus mendax ad Achab Regem Israel. Addit, quod dæmones ad puniendum nisi alia intentione puniunt, quam mittantur. Nam ipsi puniunt ex odio, vel inuidia, mittuntur autem à Deo propter eius iustitiam.*

5. Quæritur quinto, quo pacto sit æqualis conditio pugne hominis cum dæmone, in qua homo infirmus, & ignarus pugnat cum dæmone forti, & astuto?

Respondet Sanctus Thomas in resp. ad 2. pugnam esse æquam, quia homo adiuuatur principaliter per auxilium gratiæ, secundario per custodiam bonorum Angelorum. Ideo 4. Regum c. 6. Eliseus dixit ad ministrum suum. *Noli timere. Plures enim nobiscum sunt, quam*

cum illis. Deus porro permittit homines tentari non solum à carne, & mundo, sed etiam à dæmonibus, quia hoc redundat in gloriam electorum.

6. Quæritur sexto, vtrum tentare sit proprium Diaboli, & aliorum dæmonum?

Respondeo, quod S. Thomas art. 2. huius quæst. 114. præmittit duo. Primum est, quod propriè tentare est experimentum sumere de aliquo, vt aliquid sciatur circa ipsum, ideoque finis proximus cuiuslibet tentantis est quadam scientia. Præmittit secundo, quod tentans aliquando præter scientiam intendit aliquem alium finem bonum, vel malum: ex. gr. cum aliquis tentando vult scire, qualis aliquis sit quoad scientiam, vel virtutem, vt ipsum promoueat, intendit finem bonum: cum autem vult scire, qualis aliquis sit, vt ipsum decipiat, vel subuertat, intendit finem malum.

7. His præmissis, respondens præpositæ quæstioni docet, quod tentare conuenit tum hominibus, tum dæmonibus, tum Deo, sed diuersis modis, & quod aliquis modus tentandi est proprius dæmonum, & hominibus conuenit, in quantum sunt ministri Diaboli, ac dæmonum. Primò homines aliquando tentant solum, vt sciatur: & in hoc sensu, cum homo quasi incertus de diuina potentia vult de ipsa experimentum sumere, dicitur committere peccatum tentandi Deum. Rursus aliquando homines tentant, vt inueniant, aliquando, vt noceant. Secundo diabolus, ac dæmones semper tentant, vt noceant, in peccatum præcipitando: & in hoc sensu peccare, dicitur proprium dæmonum. Nam licet homo aliquando sic tenter, hoc agit in quantum est minister diaboli. Tertio Deus dicitur tentare, vt sciatur transitiuè, hoc est vt faciat aliqua manifestari, & ab alijs sciri, iuxta illud Genes. 22. *Tentauit Deus Abraham.* Ideo Deuter. 13. dicitur. *Tentat vos Dominus Deus vestester, vt palam fiat vtrum diligatis eum?* Quarto dæmonum caro, & mundus, ac concupiscentia dicitur tentare, iuxta illud Iacobi 2. *Vnusquisque tentatur à concupiscentia sua, in quantum potest cognosci, qualis sit homo ex hoc, quod obedit, vel repugnat concupiscentiæ carnis, & contemnit, vel non contemnit prospera, & aduersa mundi, quibus etiam vitur diabolus ad tentandum.*

8. Quæritur septimo, quare dæmon, qui optimè nouit, qualis homo sit, hominem tentet ad hoc sciendum?

Respondet S. Thomas in resp. ad 2. quod interiorem hominis conditionem solus Deus nouit, qui est spirituum ponderator. Dæmon, igitur, qui nescit, ad quod vitium aliquis sit magis propensus, tentat, explorando interiorem hominis conditionem, vt ad illud peccatum impellat, ad quod est magis pronus. Licet autem diabolus non possit immediate agere in hominis voluntatem, vt dictum est quæst. 205. tamen potest aliquatim immutare infec-

inferiores vires hominis, & appetitum sensuum, à quo voluntas inclinatur, sicut non necessitetur, ut ibidem explicatum est.

10. Quæritur octauo, vtrum omnia peccata procedant ex tentationibus demonum?

Respondeo certum esse, quod diabolus indirectè, & mediatè est causa omnium peccatorum, quæ ab hominibus committuntur, ut docet Sanctus Thomas hoc art. 3. quæst. 114. Ratio est, quia qui causat dispositionem ad aliquem effectum, dicitur indirectè, & occasionalitè causa illius effectus: ex. gr. qui secat linguam, indirectè est causa combustionis talium lignorum; sed diabolus instigauit primos parentes ad peccandum, ex peccato autem Adami orta est in omnibus hominibus concupiscentia, quæ inclinat homines ad peccandum: ergo diabolus causat indirectè omnia peccata, in quantum ab initio causauit primum peccatum. Addit Sanctus Thomas, quod in hoc sensu intelligendus est Dionysius cap. 4. de diuinis nominibus, dicens, quod multitudo demonum est causa omnium malorum sibi, & alijs, & Damasc. lib. 2. de Fide, cap. 4. dicens, quod omnis malitia, & immunditia à Diabolo excogitata sunt.

11. Hoc supposito, quæritur, vtrum Diabolus sit causa etiam directè omnium peccatorum, ita ut per se, vel per suos demones directè suis suggestionibus moueat, & impellat homines ad omnia peccata, quæ committunt. Affirmare videntur aliqui Patres, quorum testimonia affert Suarius lib. 8. de Angelis, cap. 19. num. 14. & 15. Sed plura ex allatis testimonijs possunt explicari eo pacto, quo Sanctus Thomas explicat testimonia Dionysij, & Damasceni. Auctor tamen Sermonum ad Fratres de Heremo, qui habentur inter opera Augustini, clarè illam sententiam docet. Nam serm. 68. dicit. Cum malum aliquod cogitamus, aut facimus, siue parum, siue multum, nulli dubium, quin malignum Angelum hortatorem habeamus; & infra: cum verba otiosa dicimus, aut quidquam mali facimus, diabolicum consilium est.

12. Dicendum cum Sancto Thoma hoc art. 3. quæst. 114. & 1. 2. quæst. 80. art. 4. Diabolus non est causa directè omnium peccatorum, ita ut omnia peccata fiant, Diabolo instigante, sed quædam sunt ex libertate arbitrij, & carnis corruptione, sine instigatione Diaboli.

Probat primò auctoritate Origenis, qui lib. 3. Penitentiæ. cap. 2. ex professo probat non omnia peccata procedere ex Diaboli instinctu, & inter alia dicit. Quod autem sint quedam peccata, quæ non à contrarijs Virtutibus veniant, sed ex naturalibus corporis motibus, initium sumant, manifestè declarat Apostolus ad Galat. 5. dum dicit. Caro concupiscit aduersus spiritum. Idem docent alij Patres. Basilium in regulis breuioribus, num. 75. quæstionem proponit: Nunquid omnis peccati, siue mente, siue dicto, siue facto concipiatur, causa rectè con-

ferri in Satanam possit? Et respondet negatiuè, & addit. Quod etiam mala ex nobis ipsis nascentur, manifestè Dominus ostendit. De corde enim, inquit, exeunt cogitationes male, Matth. 15. Chrysostom. Homil. 54. in Acta. Multi absque Diabolo peccant. Profecto non omnia ille effecit, sed multa etiam sunt à sola nostra ignauia. Nazianzenus Carm. 52. dicit: Quid culpam in hostem semper ipsi vertimus? Cum nostra præsent robur ipsi crimina?

13. Probat secundo ratione Sanctus Thomas. Cum enim unusquisque tentetur à concupiscentia sua abstractus, & illectus, ut dicitur Iacobi 2. homines aliquando peccant, consentiendo concupiscentiæ etiam sine vlla Diaboli suggestionem. Addit in resp. ad 2. quod etiam si aliqua peccata sine Diaboli instinctu perpetrentur, per ea tamen fiunt homines filij Diaboli, iuxta illud Christi Ioan. 8. Vos ex Patre Diabolo estis, in quantum eum primo peccantem imitantur.

14. Quæritur nono, vtrum sicut aliqua hominum peccata fiunt sine instinctu demonum, sic aliqua bona opera fiant sine instinctu bonorum Angelorum?

Respondet negatiuè Sanctus Thomas in resp. ad 5. Ratio est, quia homo licet per se ipsum possit peccare, tamen non potest facere opera meritoria sine auxilio gratiæ; sed Deus dando auxilia gratiæ vtitur etiam Angelorum ministerio: ergo &c. Addit nullum genus peccatorum esse, quod non interdum ex demonum suggestionem proueniat.

15. Quæritur nono, vtrum cum demon superatur ab aliquo, propter hoc ab eius impugnatione arceatur?

Respondet Sanctus Thomas art. 5. quæstione 114. quosdam docuisse, quod demon superatus nullum hominem potest de cætero tentare, nec de eodem, nec de alio peccato. Quidam dicunt, quod potest alium tentare, sed non eundem, & hoc probabilius dicitur, si tamen intelligatur usque ad aliquod tempus. Probat: nam Luc. 4. dicitur. Consummata omni tentatione, Diabolus recessit ab eo usque ad tempus. Confirmatur: nam Iacobi 4. dicitur: Fratres resistite Diabolo, & fugiet à vobis. Quod autem post aliquod tempus Diabolus reuertatur ad ipsum tentandum, suaderi potest. Nam Matth. 12. Diabolus dicit: Reuertar in domum meam, Unde exiui. Duas affert rationes Sanctus Thomas, propter quas Diabolus victus recedit ad tempus. Prima ratio desumitur ex diuina clementia. Ut enim dicit auctor operis imperfecti in Matth. Homil. 5. ad illa verba: Vade retro Satana: non tandiu diabolus homines tentat, quandiu vult, sed quandiu Deus permittit: & paulo post: Etsi permittat eum paulisper tentare, tamen repellit eum propter infirmam naturam. Secunda ratio desumitur ex astutia diaboli. Ut enim dicit Ambrosius in Luc. cap. 4. ad illa verba: Reliquit eum Diabolus: Diabolus instare formidat, quia frequentius refugit triumphari.

QVÆ-